

JOYCE DEEKS BIBELNOTER - ORDSPROGENES BOG

611 Ordsprogene 1

At frygte Herren er begyndelsen til kundskab

Indledningen til denne bog gør det klart, at vi ikke kan finde kundskab og visdom på egen hånd, men må bøje os og tage imod tugt og belæring. En stolt, egenrådig person er en dåre. Helt grundlæggende for sand visdom er ærefrygt for Herren. Uden den mangler alle forudsætninger for at forstå noget i dette Gudskabte univers. Uden Herrens frygt kommer menneskelig visdom på vildspor. Udviklingslæren f.eks. har ført en hel videnskab på afveje og forhindret virkelig kundskab på dette felt. Visdommen advarer mod vold (10-19). Kundskaben ligestilles igen (29) med Herrens frygt. De, der forkaster den, høster ulykke og trængsel.

HUSKEVERS: Kolossenserbrevet 2:2-3

612 Ordsprogene 2

Herren giver visdom

Igen understreges det, at visdom findes kun hos Herren; han er kilden til al virkelig kundskab. Kundskab om Gud er grundlæggende for al anden visdom. Der sættes lighedstegn mellem kundskab og et retfærdigt liv. Sand visdom er ikke blot teoretisk; den har praktisk betydning. Den vises visdom værner ham mod synd, f.eks. ægteskabelig utroskab. Herren er vor visdom, og han styrer vort liv, om vi giver ham lov dertil.

HUSKEVERS; Jakobsbrev 1:5

613 Ordsprogene 3

Den er livets træ for dem, der griber den

"Glem ikke", "bind dem", "skriv dem" - med sådanne formaninger understreges det, at der kræves en vis indsats fra vor side for at holde fast ved sand visdom, så vi ikke mister den. Den er mere værd at bevare end sølv og guld. Igen er den grundlæggende visdom at frygte Herren, og disse vers er fuld af forjættelser for den, der bøjer sig under Herrens opdragelse og irttesættelse. Der blev spærret for livets træ i Edens have efter syndefaldet; nu åbner den sande visdom vejen dertil (18), for den erhveres kun i dyb afhængighed af Gud.

HUSKEVERS: 1. Timotheusbrev 6:11-12

614 Ordsprogene 4

Frem for alt: Vogt dit hjerte, for derfra udgår livet

Disse formaninger opfordrer os til et virkeligt målbevidst liv. At få visdom kræver en indsats - det ved enhver, der har forsøgt at studere noget som helst. Erhvervelsen af den sande visdom går heller ikke af sig selv uden vor medvirken. Vi må sætte alt ind på at lære den, samtidig med at den er givet os af Gud. Den er mere end teoretisk kendskab, den kræver aktiv lydighed, som former vort liv. End ikke i hjertedybet må vi huse noget, der modsiger den; vantro begynder i hjertet, før den viser sig i handling. Løfterne følger formaningerne: lydigheden er livets og lysets vej, som vi vandrer ad.

HUSKEVERS: 2. Petersbrev 1:3,5

615 Ordsprogene 5

Herren har en mands veje for øje

Det intime forhold mellem en mand og hans hustru er ikke for offentligt skue; det er helligt, helt for dem alene (15-17). Forstår de ikke det, går noget tabt. Enhver tanke om at nærme sig en anden er bandlyst; den vil ødelægge den kostbare gave, de har i hinanden. Manglende selvdisciplin vil ødelægge hjemmet, indtil der kommer det fortvivlede udbrud: "Hvorfor hadede jeg formaning?" Ægtefællerne skal hellere "beruse sig" i hinandens kærlighed, være opmærksomme på at glæde hinanden. Herrens øjne ser på hjerterne, om de er tro eller ej.

HUSKEVERS: Matthæusevangeliet 5:28-29.

616 Ordsprogene 6

Der er seks ting, Herren hader, og syv, han afskyr

Her får vi flere konkrete praktiske advarsler. Den første er mod at stille som garant for andres gæld; det kan have uoverskuelige konsekvenser, så vi selv bliver forgældet. Den anden er mod dovenskab med de kendte ord om at tage ved lære af myrens flid. Dovenskab er ødelæggende og dræber glæden ved livet. Af de andre ting, vi advares imod, fordi Herren hader dem, lægger vi mærke til, at foruden løgnagtighed og åbenlys ondskab er der det, at så splid mellem brødre. Tværtimod lad os vise os som Guds sande børn ved at stifte fred.

HUSKEVERS: Matthæusevangeliet 5:9.

617 Ordsprogene 7

Min belæring skal være som din øjesten

Dette afsnit begynder med 6:20. Det er væsentligt at underordne sig forældres opdragelse. Som den første myndighed, vi møder i livet, repræsenterer de Gud, indtil vi personligt lærer at bøj os for ham. Forældrenes ansvar er derfor stort; men her er det de unges lydighed, der er i centrum. Hvor kunne vi spare os for mange trængsler, hvis vi kunne lære af andres erfaringer! Her gælder det advarslen mod at bryde et ægteskab, men princippet gælder overalt. Heller ikke som kristen må vi være egenrådige; vi må have et helt personligt forhold til Herren, men vi skal også tage imod ældres råd og vejledning.

HUSKEVERS: Hebræerbrevet 13:17.

618 Ordsprogene 8

Lykkeligt det menneske, der hører på mig

I denne personifikation af visdom hører vi Herren selv kalde os til sig. Han findes "ved korsvejene", dvs. ved hvert valg, vi møder i livet. Ingen jordiske skatte kan måle sig med ham. Der er intet vrangt eller falsk med ham, han er sandheden, fuldt ud til at stole på, derfor skuffer han aldrig. Skabelsen beskrives i poetiske vendinger (22-31), og overalt er den evige Visdom, Ordet fra Joh. 1:1, virksom. Han er livets kilde. Lad os dagligt høre på ham.

HUSKEVERS: Johannesevangeliet 1:1-4

619 Ordsprogene 9

At kende den Hellige fører til forstandighed

Visdommens og tåbelighedens tilbud rettes til de samme, nemlig den uerfarne og den uforstandige (4,16). Der behøves altså ikke forudgående kvalifikationer for at komme og gæste "visdommen"; blot villighed til at forlade uerfarenhed (6). Hendes brød og vin er ægte, "sand mad og sand drik" (Joh. 6:55), hvorimod tåbelighedens er "stjålne", for hun har intet at tilbyde selv. Omtalen af irettesættelse (7-9) viser, at vi får del i visdommens tilbud ved ydmygt at lade os belære. Den bygger på Herrens frygt; kender vi ikke den Hellige, har vi ikke gæstet visdommen.

HUSKEVERS: Johannesevangeliet 17:3

620 Ordsprogene 10

Det er Herrens velsignelse, der gør rig

Disse ordsprog præsenterer mange modsætninger. Den retfærdiges og den uretfærdiges liv har vidt forskellige erfaringer og konsekvenser. "Den kloge" og "den vise" er andre betegnelser for "den retfærdige", for den sande visdom findes kun hos den, der frygter Herren. Hele tolv ordsprog har direkte med tungen at gøre. Lad os vogte den, for den har store muligheder både for godt og ondt. Intet kan erstatte Herrens velsignelse, derfor lad os passe på, at vi ikke bedrøver ham ved vore ord eller færden.

HUSKEVERS: 1. Johannesbrev 3:22

621 Ordsprogene 11

Den ene strør ud og får stadig mere

Ærlighed, ydmyghed, uskyld, retfærd og pålidelighed er nogle af de dyder, der fremhæves ved disse ordsprog; de bringer en løn, der ikke smuldrer hen. Den, der er optaget af at samle til sig selv, vil lide mangel, men den gavmilde bliver mæt. Kun den, der giver, har virkelig noget! Det går imod vor egoistiske natur; vi kommer så nemt til at vurdere alt i relation til, hvordan det påvirker os selv. Men lad os huske vor Herre Jesus Kristus, der gav afkald på *alt* for vor skyld.

HUSKEVERS: Lukasevangeliet 6:38.

622 Ordsprogene 12

Vises tunge er lægedom

Hvert vers har et visdomsord, vi kan tage til hjertet. Der er f.eks. et godt råd i v.16; det fremmer vor egen fred og glæde, om vi kan være som "den kløgtige", der ikke reagerer fornærmet på provokationer. Hvor meget bedre, om vi kunne "læge" med vor tunge i stedet for at såre (18). Fredsstifteren høster selv glæde (20). Løgnetunge består kun, indtil sandheden afslører den; taler vi sandt, har vi intet at frygte, for vore ord består (19).

HUSKEVERS: 1. Tessalonikerbrev 5:15

623 Ordsprogene 13

Et opfyldt ønske er livets træ

Lever vi efter disse indlysende visdomsord? Der er advarsler mod dovenskab og hovmod, egenrådighed og uretfærdighed. Men der er mange løfter. Den flittige opnår resultater og bliver mæt (4). Han ligner den, der samler "håndfuld for håndfuld" (gl.o.), hvorimod letvundet rigdom (lotteri?) uden en indsats bringer ikke varig gavn (11). Der er løn for den, der giver agt på Guds bud (13). Men lad os ikke glemme nådens evangelium, der puster nyt liv i alle disse formaninger. Gud giver os ønsket om at gøre hans vilje, og han opfylder det.

HUSKEVERS: Filipperbrevet 2:13

624 Ordsprogene 14

At frygte Herren er en kilde til liv

At et troværdigt vidne ikke lyver (5) er indlysende; men nogle kender knap nok sandhed fra løgn, derfor har et sådant ordsprog sin berettigelse. Midt i alle disse "almindelige" visdomsord, bliver vi mindet om, at den visdom, denne bog taler om, har sit udspring i Herrens frygt. Frygter man Herren, kan man være helt tryk; lærer børnene at frygte Herren, mens de er små, vil de livet igennem kunne finde en tilflugt i ham (26). Det er netop de små og svage, der finder deres styrke i guds frygten. At frygte Herren er kilden til alt, ja til selve livet.

HUSKEVERS: Johannesevangeliet 7:38-39.

625 Ordsprogene 15

Besindige ord er livets træ

Tungen spiller igen en stor rolle i disse ordsprog. Stiller vi modsætningerne op, får vi kærlige, milde ord fra de vise og forstandige, men sårende, falske ord fra tåbers mund. Betegnelsen "vise" og "tåber" i denne bog har selvfølgelig intet med intelligens at gøre, men beskriver en åndelig tilstand, forholdet til Herren. Lad os dyrke det milde svar, der afvender vrede, det velovervejede og imødekommende ord, der dæmper strid. Hvor meget godt, der kan gøres med et ord i rette tid - og hvor meget ondt med et ubehersket vredesudbrud. Vi må ligne Jesus.

HUSKEVERS: 1. Petersbrev 3:9-10.

626 Ordsprogene 16

Alt skabte Herren til dets formål

Herrens suverænitæt kommer stærkt frem i flere af disse ordsprog. Det kan synes en underlig bemærkning, at han skabte den uretfærdige til ulykkens dag; men det er umuligt, at der findes noget eller nogen, som han ikke har skabt! Muligheden for at bøje sig under ham er dog åben for alle. Ønsker vi, at vort liv skal lykkes, må vi overgive planlægningen og vurderingen til ham. Vor bedømmelse kan være fejlagtig (2). Vi har ingen magt over frem-tiden, men Herren styrer den. Det kan vi kun være glade for, for han er fuldkommen i visdom; han tager aldrig fejl. Lykkelig den, der stoler på ham! (20)

HUSKEVERS: Esajas 45:7.

627 Ordsprogene 17

Det er Herren, der ransager hjerterne

Vers 1 minder om virkelige værdier; det er ikke materiel velstand, der afgør hjemmets trivsel. Når Herren ransager vore hjerter, er formålet lige så positivt, som når guld lutres ved ilden. Han ved, hvad han gør, så lad os samarbejde med ham i prøvelser (3). Uden nogle til at høre på ondsindet snak, var der knap så meget af den. Vi må ikke ringeagte noget menneske, men huske, at hvert menneske er skabt af Gud (5). Lykken afhænger af hjertets tilstand og ikke af ydre omstændigheder. Nogle, der har det godt, er utilfredse, mens andre i ringere kår er taknemmelige og glade (20).

HUSKEVERS: 1. Petersbrev 1:6-7.

628 Ordsprogene 18

Herrens navn er et fæstningstårn

Til mange af disse vers kan vi kun udbryde: hvor er det sandt! Lad os tage ved lære af dem og ikke tro, de kun gælder andre. Tåben strømmer over med egne ord og ønsker ikke at høre på andre (2); visdommens ord har dybden i sig (4). Bagtaleren kan bebrejdes, men i høj grad også den, der ivrigt sluger sladder (8). "De vises øre" derimod søger kundskab, og det er kundskab om Gud, der menes (15). Fra hovmod, trætte og alt, hvad vi ønsker at frelses fra, må vi løbe til det stærke tårn, "Herrens navn" (10). Han er vor Frelser; vi kæmper forgæves for at forvandle os selv fra "tåbe" til "vismand"!

HUSKEVERS: 2. Korintherbrev 3:18.

629 Ordsprogene 19

Det er Herrens beslutning, der står fast

Mennesker er tilbøjelige til at give Gud skylden for det, som de i egenrådighed har bragt over sig selv (3). Mange forsøger at få det bedste ud af tilværelsen ved at vinde sig rigdom, fordi penge har stor magt i denne verden (1,4,6). Men lykkeligere er den, der sætter pris på fornuft; retsindighed er større vinding end gods (1,8,22). Herren gør sig til et med den svage (17); se Matt. 25:40. Vore planer lykkes kun, hvis Herren kendes ved dem, for han alene har magten over livet (21). Frygter vi Herren, behøver vi ikke at frygte ondt (23).

HUSKEVERS: Efeserbrevet 1:11

630 Ordsprogene 20

Sæt dit håb til Herren, han vil hjælpe dig

Ingen er ren for synd (9) men hvor vidunderligt, at Jesus renses os! Det gør os ikke selvretfærdige, men taknemmelige (Første Joh. 1:8-9). Bedrag vækker Herrens afsky (10,23). Vi mindes stærkt om falskhedens eftersmag - det er som grus i munden (17). Kan vi høre og se, også åndeligt, lad os da takke Herren, for det er hans værk (12). Hvor er det godt, at vi ikke skal gengælde ondskab, men forvente Herrens hjælp! Mon ikke vor vrede fordamper imens, så vi kan glæde os over, at vi ikke slog igen (22).

HUSKEVERS: 1. Petersbrev 3:9.

631 Ordsprogene 21

Mere værd for Herren end slagtoffer

Første og sidste vers minder om Herrens suverænit. Vi tjener Herren, ikke ved ofre, men ved at handle ret (3). Hvad der virkelig er "ret", har sit udspring i hjertet (2). Vi kan være nok så gavmilde, men giver vi af tvang og ikke af et glad hjerte, er det intet værd. Det sagde Jesus: barmhjertighed mod syndere er mere værd end slagtofre (Matt. 9:13). V.13 advarer mod ubarmhjertighed. Hvis vi er os bevidst, hvor afhængige vi er af Herren, om vi skal stræbe efter retfærdighed og troskab (21), vil vi vise barmhjertighed mod andre.

HUSKEVERS: Matthæusevangeliet 5:7.

632 Ordsprogene 22

For at du kan sætte din lid til Herren

Formålet med ordsprogenes visdomsord er at lære os at stole på Herren (19). Han er den største virkelighed i tilværelsen. Der er intet ondt i livet, der ligger uden for hans domæne. Han kender alt, hans love styrer alt. Han har skabt både rig og fattig (2). Han bestemmer lønnen for ydmyghed (4) og straffen for falskhed (5). Han har skabt os med mulighed for udvikling, og børn behøver opdragelse for at udnytte denne mulighed bedst muligt (6). Vor Konge, Jesus Kristus, elsker den rene af hjertet!

HUSKEVERS: Salme 139:2-3

633 Ordsprogene 23

Frygt altid Herren nidkært

Det manglende hjerteforhold i en magthavers selskab afslører, at det ikke er noget at stræbe efter (1-3). Rigdom er heller ikke værd at anstrenge sig for - den kan forsvinde lynhurtigt igen (4-5). Der er råd til forældre om at tugte deres børn, og til børn at adlyde. Forældres glæde, når det lykkes med børnene, viser den kærlighed, der stod bag opdragelsen (12-26). Syndere er ikke at misunde, for deres håb brister en skønne dag; holder vi stadig Herren for øje, har vi en sikker fremtid!

HUSKEVERS: 1.Tessalonikerbrev 4:1

634 Ordsprogene 24

Frygt Herren og kongen, min søn

To gange bliver vi mindet om, at der ikke er nogen grund til at misunde de uretfærdige (1,19). Ved visdom og kundskab kan styrke udnyttes mere effektivt (3-5). Vi kan sagtens føle os stærke, mens alt går godt; det er nødens dag, der afslører, hvordan vi virkelig har det, om troen består (10). Vi kan ikke unddrage os ansvar ved at påstå uvidenhed (12). Den kristne er en loyal borger, der frygter både Herren og den regerende magt. Men Herrens krav kommer først, hvis de skulle være i modstrid med menneskers, som det kan være tilfældet. **HUSKEVERS: 1. Petersbrev 2:16-17.**

635 Ordsprogene 25

Hvis din fjende er sulten, giv ham noget at spise

Her er advarsler mod at trænge sig frem hos de store; mod at blande sig i strid; mod at røbe hemmeligheder; mod hyklerisk gavmildhed; mod at misbruge næstens gæstfrihed (6-10,14,17). Det sidste er meget vist; det er en erkendelse af, at din næste kan få for meget af dig. I stedet for at bebrejde ham det, så bevar hellere det gode forhold ved ikke at overrende ham. Rette ord fremhæves som skønne, og et pålideligt bud opfrisker (11-13). Den bedste måde at overvinde en fjende på er ved at gøre godt imod ham (21-22).

HUSKEVERS: Romerbrevet 12:21

636 Ordsprogene 26

I egne øjne er den dovne visere ...

Over halvdelen af kapitlet handler om tåben eller den dovne, og der er nok ikke stor forskel mellem de to. Selvtilfredshed og hovmod præger dem begge. Tåben kan ikke betros noget som helst ansvar, han kan ikke bringe bud, han er ikke til at undervise. Den dovne bruger enhver undskyldning for at undgå at bestille noget, og samtidig tror han, at han har slugt al verdens visdom. Har vi mere eller mindre tilbøjelighed til at ligne disse i os selv, er vi dog blevet omskabt i Kristus og behøver ikke at ligge under for dem (Rom. 6:6).

HUSKEVERS: Efeserbrevet 4:22-24

637 Ordsprogene 27

Menneskets øjne mættes ikke

13: Her er endnu en advarsel mod at stille sikkerhed for andres forpligtelser. Nok skal vi hjælpe hinanden, men med visdom, og inden for de rammer, vi magter. 20: Mennesker er aldrig tilfredse, "mere vil have mere"; virkelig tilfredshed findes kun i samfund med Skaberen. 22: Den dumme er ét med sin dumhed, ligesom synderen er ét med sin synd. Gud har skabt den eneste vej for os at blive befriet fra vor syndige natur. Korsfæstet med Kristus og oprejst med ham er vi blevet nye skabninger.

HUSKEVERS: Romerbrevet 6:6,11

638 Ordsprogene 28

De, der søger Herren, forstår alt

Her bliver Ordsprogenes grundsætning, at Herrens frygt er begyndelsen til kundskab, sagt på en anden måde: de, der søger Herren, forstår alt (5). Der sigtes først og fremmest til loven som udtryk for Guds vilje. Den "forstandige" søn tager imod belæringen (loven gl.o.) (7). Denne slags kundskab gør os ikke selvglade. Søger vi Herren, får vi visdom til at bekende og slippe vor synd (13). En rig mand, derimod, er vis i egne øjne, men det er indbildning (11). Den, der stoler på sin egen forstand, afslører derved, at han endnu ikke har fundet kilden til sand visdom (26).

HUSKEVERS: Salme 119:99-100.

639 Ordsprogene 29

Den, der stoler på Herren, er i sikkerhed

En del af disse ordsprog berører lederansvar. Uretfærdigt styre volder sorg (2). Retfærdigt styre er til gavn for et land, men ved uret ødelægges det (4). Ved at høre på løgn får en hersker uærlige tjenere, som er utroværdige, og det underminerer hans autoritet (12). En konge, der ikke viser personsanseelse, men forsvarer de svages ret, befæster derved sin trone (14). Det er fristende i sin omgang med andre at ligge under for menneskefrygt eller ønsket om at behage, men det er langt vigtigere og bedre at overgive sin sag til Herren (25-26).

HUSKEVERS: 1. Petersbrev 2:23

640 Ordsprogene 30

Føj intet til hans ord ... så du står som løgner

10-32 citerer Agurs visdomsord, men indledningen viser hans ringe tanker om sig selv. Han har et vist kendskab til Gud, men det får ham til at fornemme, hvor lidt han ved, og han har mange spørgsmål. Ved sine bemærkninger i 5-6 erkender han, at mennesker ikke kan udforske Gud, men er helt afhængige af, hvad Gud fortæller om sig selv. Det er sand visdom! Hans bøn (7-9) viser, hvor lidt han stoler på sig selv; han tror ikke, han kan tåle at have det for godt og er bange for, at han ville stjæle, hvis han blev prøvet med fattigdom.

HUSKEVERS: Romerbrevet 12:3

641 Ordsprogene 31

En kvinde, der frygter Herren, skal berømmes

Kong Lemuels mor opdrager sin søn til ikke at misbruge den magt, som han er født til at udøve; han skal herske retfærdigt og værne om de hjælpeløse (1-9). Hun kan være en sådan hustru, som beskrives i de næste vers, som tilhører samfundets højere lag; men hun er ikke ødelagt af rigdommen. Hun styrer hjemmet og tjenerstaben omhyggeligt og er selv aktivt med i de mange gøremål. Hendes familie roser hende med rette. Hendes livsgrundlag er, at hun frygter Herren. Vi har andre forhold, men vi kan alle frygte Herren og med hans hjælp være ansvarsbevidste og flittige som hende.

HUSKEVERS: 1. Timotheusbrev 2:9-10.